

Het onderzoek internationale pensioenmigratie

In deze speciale uitgave van Demos staat het onderzoek naar de wederwaardigheden van Nederlanders die op latere leeftijd zijn geëmigreerd centraal. Een verantwoording van dit internationaal bijzondere onderzoek.

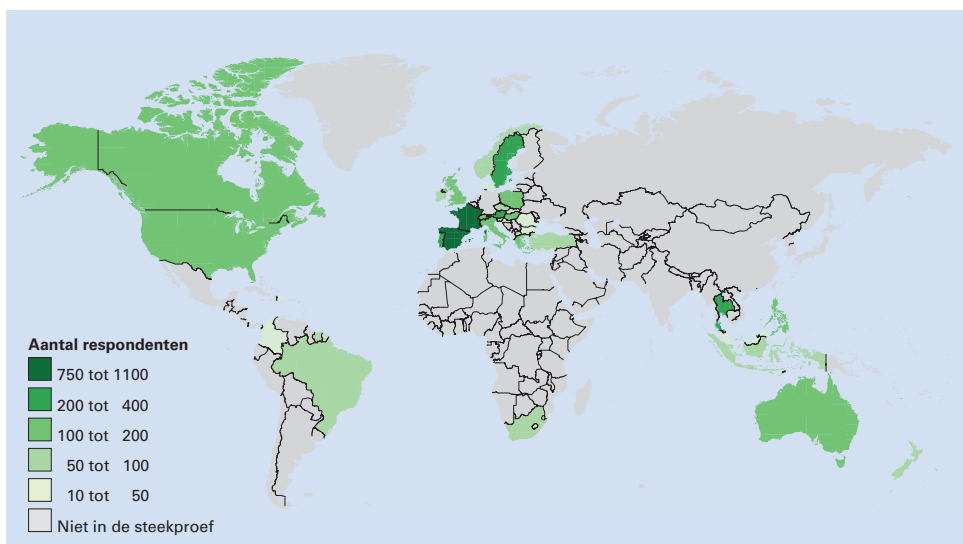
Pensioenmigranten zijn mensen die in het laatste deel van hun loopbaan – soms na pensionering maar soms ook ervoor – naar het buitenland zijn verhuisd en aldaar van hun pensioen genieten. Gepensioneerde Nederlanders in het buitenland die op jongere leeftijd zijn verhuisd, vallen niet in de onderzoeksgroep. De onderzoeksgroep is verder ingeperkt tot mensen die in Nederland zijn geboren en de Nederlandse nationaliteit hebben. Mensen die zijn verhuisd naar België of Duitsland vallen er eveneens buiten omdat het hier vooral om grensbewoners gaat. Hoeveel Nederlandse pensioenmigranten zijn er? Het antwoord hierop is niet heel precies te geven maar een ruwe schatting leert dat het in 2020 gaat om ongeveer 24 duizend personen. Om het onderzoek te kunnen uitvoeren is een steekproef getrokken van Nederlanders van 66 tot 90 jaar oud die minstens 70% AOW-rechten hebben opgebouwd en in het buitenland wonen. De grens van 70% betekent in de regel dat iemand minimaal 35 jaar in Nederland moet hebben gewoond, dus op zijn vroegst 50 jaar oud moet zijn geweest voordat hij of zij vertrok. Voor zover ons bekend is er nog niet eerder in de wereld zo'n representatief enquêteonderzoek gedaan naar pensioenmigranten. We beperkten onze steekproef tot de top-40 van meest gekozen bestemmingslanden.

Alle personen hebben een brief gekregen met de vraag of zij een online vragenlijst wilden invullen. Mensen die in eerste instantie niet meededen zijn later benaderd met een schriftelijke

vragenlijst die zij kosteloos konden terugsturen. De vragenlijst was breed opgezet opdat een zo goed mogelijk beeld kon worden gekregen van de motieven, ervaringen, en leefsituatie van pensioenmigranten. Van de ruim veertienduizend benaderde Nederlanders heeft 45 procent meegedaan aan onze enquête, in totaal 6.110 personen. Voor een online/schriftelijke aanpak is dit een zeer goede respons te noemen. Ongeveer driekwart vulde de vragenlijst online in, een kwart deed dat op papier. De deelname was in de meeste landen bevredigend. In een aantal arme en verre landen was de deelname wat lager, maar lang niet altijd. De respons in Thailand, Maleisië en Brazilië was bijvoorbeeld ruim boven de 40 procent. De onderstaande kaart laat zien dat de meeste deelnemers aan ons onderzoek zich in Frankrijk en Spanje bevonden.

Naast de vragenlijsten kwamen er ook veel reacties op het onderzoek binnen. Hoewel niet iedereen zat te wachten op een vragenlijst uit Nederland, was de algehele indruk dat mensen het waardeerden dat er naar deze groep een grootschalig onderzoek plaatsvond. De relatief hoge respons bevestigt die indruk. Omdat emigratie op latere leeftijd relatief weinig voorkomt, is het zinvol om de pensioenmigranten te vergelijken met mensen die niet zijn geëmigreerd. Om dit mogelijk te maken is in samenwerking met Centerdata van Tilburg University een vergelijkbare vragenlijst afgenomen onder een panel van personen van 66 jaar en ouder die in Nederland wonen.

Geografische spreiding van de deelnemers aan het NIDI-onderzoek naar Nederlandse pensioenmigranten in het buitenland

Bron: NIDI, Onderzoek internationale pensioenmigratie (2021).

DEMOS verschijnt 10 x per jaar en wil de kennis en meningsvorming over bevolkingsvraagstukken bevorderen.

Een abonnement op DEMOS is gratis. U kunt uw aanvraag indienen via: demos@nidi.nl of via onze site: nidi.nl/nl/demos/

Bij gehele of gedeeltelijke overname van artikelen dient men een volledige bronvermelding te gebruiken. Graag ontvangt de redactie een bewijsexemplaar. De personen op de foto's komen niet in de tekst voor en hebben geen relatie met hetgeen in de tekst wordt beschreven.

Het NIDI is een instituut van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) en is geaffilieerd met de Rijksuniversiteit Groningen. Het NIDI houdt zich bezig met onderzoek naar bevolkingsvraagstukken.

colofon

DEMOS	is een uitgave van het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI).
Redactie	Harry van Dalen, hoofdredacteur Peter Ekamper, (web)redacteur Bram Hogendoorn, redacteur Nico van Nimwegen, redacteur Juil Spaan, redacteur
Adres	NIDI/DEMOS Postbus 11650 2502 AR 's-Gravenhage
Telefoon	(070) 356 52 00
E-mail	demos@nidi.nl
Internet	https://nidi.nl/demos
Abonnementen	gratis
Druk Opmaak	Koninklijke Van der Most www.up-score.nl

De cijfers in dit nummer van Demos geven slechts een eerste indruk van hoe het met pensioenmigranten gaat in het buitenland. In latere nummers van Demos en in wetenschappelijke vakbladen zal dieper worden ingegaan op een breed scala van onderwerpen, waaronder sociale contacten, familiebanden, gezondheid en welvaart.

Het onderzoek is uitgevoerd door een team van onderzoekers verbonden aan het NIDI en mede mogelijk gemaakt door de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk onderzoek. De Sociale Verzekeringsbank (SVB) trok de steekproef en verrichtte de mailing. I&O Research deed het veldwerk in samenwerking met het NIDI. Namen en adressen zijn alleen bekend bij de SVB en niet bij de onderzoekers zelf. De SVB was niet inhoudelijk betrokken. Voor contact over dit onderzoek: emigratie@nidi.nl

LITERATUUR:

- Henkens, K., M. Kalmijn, H.P. van Dalen, E.B. Savaş, en J. Spaan (2022), *A Survey of Dutch Retirement Migrants Abroad: Codebook version 1.0*, Den Haag: NIDI-KNAW/Rijksuniversiteit Groningen.